ULKOMINISTERIÖ 11.10.2021

EDUSKUNNAN ULKOASIAINVALIOKUNTA 13.10.2021

HE 146/2021 vp, HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2022; Ulkoministeriön pääluokka

- Ulkoministeriön osalta talousarvioesityksessä painottuvat Suomen edustustoverkon vahvistaminen ja osaavan työvoiman saatavuuden tukeminen, osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan, konfliktinestoon ja rauhanvälitykseen sekä kehitysyhteistyö.
- Ulkoministeriön pääluokkaan 24. esitetään vuodelle 2022 yhteensä 1,318 miljardia euroa.
- Vähennystä verrattuna vuoden 2022 talousarvioon on 36 milj. euroa; vähennys aiheutuu lähinnä hallitusohjelman mukaisista määrärahalisäyksistä vuoden 2021 talousarviossa verrattuna vuoden 2022 talousarvioon.
- Hallituksen tulevaisuusinvestointeja kohdennetaan ulkoministeriön hallinnonalalle yhteensä 12 milj. euroa ja EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen tuloja 6 milj. euroa vuonna 2022.
- Pääluokan määrärahoista ulkoasiainhallinnon osuus on 22 %, kriisinhallinnan 6 %, kansainvälisen kehitysyhteistyön 64 % ja muiden menojen 8 %.

- Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan arvopohjassa keskeistä on ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, demokratian, rauhan, vapauden, suvaitsevaisuuden ja tasa-arvon edistäminen kaikessa kansainvälisessä toiminnassa
- Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämäärä on vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa, turvata itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, parantaa Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia sekä ylläpitää yhteiskunnan toimivuutta.
- Ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu hyviin kahdenvälisiin suhteisiin, aktiiviseen vaikuttamiseen Euroopan unionissa (EU) ja tehokkaaseen monenkeskiseen kansainvälisen oikeuden kunnioittamiseen ja vahvistamiseen perustuvaan yhteistyöhön.

- Hallinnonalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuonna 2022 ovat:

Ulkoasiainhallinto
  - edistää Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia
  - edistää Agenda2030:n toimeenpanoa ja toimii ilmastonmuutoksen torjumiseksi
  - edistää sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää
  - työskentelee ihmisoikeuksien, tasa-arvon, demokratian ja oikeusvaltiokehityksen vahvistamiseksi
  - edistää Suomen kasvua tukevia avoimia taloussuhteita ja tukee suomalaisyritysten osallistumista kansainväliseen kauppaan ja arvoketjuihin.

24.01.01 Toimintamenot

- Ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin esitetään 263 milj. euroa, mikä on 11,8 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 talousarvioesityksessä. Rahoituksesta 6,1 milj. euroa on EU:n elpymisvälineen tuloja ja 4,2 milj. euroa hallituksen kertaluonteisia tulevaisuusinvestointeja.

Edustustoverkko
- Edustustoverkon merkitys Suomen ja suomalaisten turvallisuudelle ja hyvinvoinnille on kiistaton. Edustustoverkon toiminnan vahvistamista jatketaan myös ensi vuonna, ja talousarvioesitykseen sisältyy tavoite kahden uuden edustuston avaamisesta vuonna 2022.
- Vuonna 2021 avataan edustustot Senegalin Dakariin ja Qatarin Dohaan, minkä jälkeen Suomen edustustoverkko kattaa 91 toimipistettä.
- Toimipisteistä 29 sijaitsee Euroopassa, 7 Venäjällä, Ukrainassa, Valko-Venäjällä ja Kazakstanissa, 27 Aasiassa ja Amerikoissa ja 22 Afrikassa ja Lähi-idässä. Kansainvälisissä järjestöissä on kuusi edustustoa.
- Vuonna 2022 avattavien edustustojen sijaintipaikat päätetään myöhemmin. Tämän jälkeen edustustoverkko kattaa 93 toimipistettä, mikä vastaa vuoden 2013 tasoa.

- Edustustojen hoitamia maahantuloprosesseja nopeutetaan kasvattamalla määräaikaisesti oleskelulupia käsittelevää henkilöstöä. Toimenpide on osa hallituksen nopeavaikutteisia toimia osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi. Lisäresurssit kohdennetaan niihin edustustoihin, joissa lupahakemusten määrä on kasvanut ja joiden osalta lupakäsittelyn pullonkauloja on tarpeen purkaa nopeasti, kuten esimerkiksi New Delhi ja Manila.

EU:n elpymisvälineen tuloilla rahoitettavat hankkeet

- Suomi tavoittelee maailmanluokan automaatiota hyödyntävää digitaalista infrastruktuuria osaajien maahanmuuton tueksi. Osana tätä kokonaisuutta otetaan käyttöön pitkäaikainen viisumi, jonka valmisteluun ulkoministeriö osallistuu EU:n elpymisvälineen tuloilla.
- Ulkoministeriössä käynnistetyn työn pohjalta luodaan EU:n elpymisvälineen tuloilla myös digitaalinen Virtual Finland -palvelualusta, joka mahdollistaa integroidut palvelupolut Suomeen tuleville yrityksille, työntekijöille ja opiskelijoille.

Puheenjohtajuudet

- Suomi toimii Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajana vuonna 2022 ja Barentsin euroarktisen neuvoston (BEAC) puheenjohtajana vuosina 2021-2023. Lisäksi Suomi on ehdolla YK:n ihmisoikeusneuvostoon vuosiksi 2022-2024 ja YK:n turvallisuusneuvostoon kaudelle 2029-2030.

Kipupisteet

- Edustustoverkon rahoituksen ja riittävien resurssien turvaaminen myös jatkossa
- Kasvavat turvallisuusuhat, ml. tietoturva, ja niiden aiheuttamat menot edustustoissa.

24.01.74 Talonrakennukset

- Momentille esitetään 11,3 milj. euroa, josta kertaluonteista rahoitusta edustustoverkon vahvistamiseen ja kiinteistömuutoksiin 3,3 milj. euroa (hallituksen kertaluonteiset tulevaisuusinvestoinnit).
- Määrärahakehys 8,0 milj. euroa/vuosi on sidottu kiinteistöjen tasearvoon (5 % tasearvosta). **Kipupiste:** Covid-19 -pandemia on hidastanut merkittävästi ulkomailla sijaitsevien kiinteistöjen korjauksia ja korjausvelka on kasvanut.

24.10.20 Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot

- Ulkoministeriön pääluokassa menoihin esitetään 53,1 milj. euroa vuosittain (UM + PLM yhteensä 117,35 milj. euroa). Taso on sama kuin vuoden 2021 talousarviossa.
- Operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan vuonna 2022 olevan enimmillään noin 400 henkilötyövuotta.
- Suurimmat operaatiot ovat UNIFIL-operaatio Libanonissa ja koulutusoperaatio Irakissa.
- Momentilla on ns. varalla olo -rahaa 9,9 milj. euroa. Täydentävään talousarvioesitykseen on tarkoitus sisällyttää operaatioiden suunnitteluperusteiden tarkentumisesta aiheutuvat menolisäykset, minkä jälkeen varalla olo -raha laskee 6,1 milj. euroon.

24.10.21 Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan

- Tarkoitukseen esitetään yhteensä 18,5 milj. euroa.
- Hallitusohjelman mukaisesti määrärahat kasvavat 0,9 milj. euroa verrattuna vuoden 2021 talousarvioon.
- Operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan vuonna 2022 olevan noin 135 asiantuntijaa.
- Suurin osa Suomen siviilikriisinhallintaosallistumisesta suuntautuu EU:n operaatioihin. Alueelliset painopisteet ovat Ukrainassa, Georgiassa, Irakissa ja Somaliassa.

24.10.66 Rauhanvälitys

- Rauhanvälitykseen esitetään 4,4 milj. euroa, josta hallituksen kertaluonteista tulevaisuusinvestointirahoitusta 2,5 milj. euroa.
- Kehyskauden lopussa määrärahat nousevat pysyvästi 2,0 milj. euroon/vuosi.

- Suomen tavoitteena on edistää rauhanvälitystä ja -rakentamista. Suomi tukee rauhanvälitykseen liittyviä vuoropuheluprosesseja, edistää käynnissä olevien konfliktien ratkaisua sekä vahvistaa rauhanvälitystoimintaa ja rauhanvälityskapasiteettia niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.
- **Kipupiste:** Rahoituksen tason lasku vuonna 2023, kun hallituksen kertaluonteinen tulevaisuusinvestointirahoitus päättyy.

24.90.50 Eräät valtionavut

- Momentille esitetään 1,64 milj. euroa.
- Momentilta myönnettävien valtionavustusten tulee liittyä Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisiin linjauksiin ja kansainvälisiin sitoumuksiin sekä yleisesti ulkoministeriön toimialaan.
- Painopisteinä ovat sääntöpohjainen kansainvälinen yhteistyö, konfliktinehkäisy, kriisinhallinta ja rauhanvälitys, ihmisoikeudet ja inhimillinen turvallisuus, Euroopan unioni globaalina toimijana, laaja-alainen transatlanttinen yhteistyö sekä ilmastonmuutokseen liittyvät turvallisuusuhat.
- Määrärahasta 445 000 euroa on tarkoitus varata kansalaisjärjestöjen Eurooppa-tiedotukseen.

24.90.66 Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet

- Jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin esitetään 95,5 milj. euroa.
- Määrärahaa saa käyttää ulkoministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusavustusten maksamiseen.
- Suurin osa määrärahasta kohdistuu Suomen maksuosuuksiin YK:lle.
- **Kipupiste:** Kurssimuutokset vaikuttavat huomattavasti momentin määrärahatarpeeseen, sillä maksujen kokonaissummasta noin puolet on dollaripohjaista. Lisäksi tulee panostaa Suomen ihmisoikeusneuvostojäsenyyden vaatimiin toimenpiteisiin kuten esimerkiksi vapaaehtoistuki YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimistolle. Tulevaisuudessa paineet erilaiselle vapaaehtoisrahoitukselle nousevat myös Suomen turvaneuvostokampanjan myötä.

24.90.68 Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (IBA)

- Momentille esitetään 4,8 milj. euroa. Hallituksen kertaluonteisen tulevaisuusinvestointirahoituksen osuus on 2,0 milj. euroa.
- Määrärahat nousevat pysyvästi hallitusohjelman mukaiselle 3,0 milj. euron tasolle vuonna 2023.
- Yhteistyö on tärkeä keino edistää lähialueiden vakautta ja turvallisuutta, kestävää kehitystä ja taloudellisia toimintamahdollisuuksia. Alueellinen yhteistyö tarjoaa toimivan foorumin tehdä käytännönläheistä yhteistyötä Venäjän kanssa Suomen intressien pohjalta EU:n pakotepolitiikan ja valikoivan kanssakäymisen periaatteiden mukaisesti.
- Toiminnassa painotetaan Suomen Barentsin euroarktisen neuvoston puheenjohtajuutta 2021-2023 tukevia hankkeita.
- Pääosa momentin määrärahasta siirretään muiden hallinnonalojen käyttöön.

12.24.99 Ulkoministeriön hallinnonalan tulot

- Ulkoministeriön hallinnonalalle arvioidaan kertyvän 36,5 milj. euroa sellaisia tuloja, jotka eivät sisälly ministeriön toimintamenoihin.
- Tulot kertyvät hallinnonalan viisumien käsittelymaksuista, kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien sekä kehitysavun palautuksista, YK:n sotilaallisesta kriisinhallinnasta maksamista palkkausmenokorvauksista, konsulisuojeludirektiivin (EU) 2015/637 johdosta toisilta jäsenvaltioilta mahdollisesti saatavista korvauksista, sekä muista tuloista, joita ei ole nettoutettu hallinnonalan menomomenteille.
- Tulojen arvioitu määrä on talousarvioesityksessä 15,6 milj. euroa suurempi kuin vuodelle 2021 alun perin arvioitu määrä. Tuloarviota joudutaan laskemaan alaspäin talousarvioesityksen täydennyksessä johtuen Covid-19 -pandemian vaikutuksista. Tällä hetkellä arvio ulkoministeriön tulokertymästä vuodelle 2022 on 16,6 milj. euroa.

ULKOMINISTERIÖ 11.10.2021

EDUSKUNNAN ULKOASIAINVALIOKUNTA 13.10.2021

HE 146/2021 vp, HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2022; 24.30. KANSAINVÄLINEN KEHITYSYHTEISTYÖ

- Suomen kansainvälisen kehitysyhteistyön päämääränä on äärimmäisen köyhyyden poistaminen, eriarvoisuuden vähentäminen sekä ihmisoikeuksien toteutuminen. Koronapandemian vaikutuksesta äärimmäinen köyhyys ja nälkä ovat maailmassa kääntymässä kasvuun, ja monet kehitystulokset ovat vaarassa. Akuutin kriisin hoidon lisäksi toipumisvaihe edellyttää merkittävää kansainvälistä tukea.
- Pakolaiskriisi: Maailman humanitaariset tarpeet ovat suuremmat kuin koskaan aikaisemmin. Globaalisti hätäavun tarpeessa on tällä hetkellä 240 miljoonaa ihmistä 56 maassa. Tarpeiden taustalla ovat erityisesti pitkittyneet konfliktit, luonnonkatastrofit ja ilmastonmuutoksen vaikutuksesta pahentuneet sään ääri-ilmiöt. Em. syyt vaikuttavat jatkuvasti myös pakolaistilanteeseen.
- Laajimmat humanitaariset kriisit ovat tällä hetkellä käynnissä Syyriassa, Jemenissä ja Kongon demokraattisessa tasavallassa. Lisääntyvää pakolaisuutta on odotettavissa tämän ja ensi vuoden aikana mm. Afganistanista ja edelleen Etiopiasta. Libanonin on arvioitu olevan humanitaarisen kriisin partaalla. Suomen tulee varautua em. tilanteisiin myös humanitaarisen avun tarpeisiin varautumalla.
- Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan kokonaisuudessaan yhteensä 1,274 miljardia euroa, mikä vastaa noin 0,49 % osuutta bruttokansantulosta. Summa koostuu koko valtionhallinnon kehitysyhteistyöksi raportoitavista menoista, suurimpina näistä ulkoministeriön lisäksi valtiovarainministeriön, sisäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön pääluokista maksettavat menoerät.
- **Kipupiste:** Suomi on edelleen jäljessä hallituksen tavoitteesta kehitysrahoituksen nostamista YK:n tavoitteen mukaiseen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta.

24.30.66 Varsinainen kehitysyhteistyö

- Ulkoministeriön hallinnoimaan varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetaan myönnettäväksi 706 miljoonaa euroa määrärahaa ja 596 miljoonan euron sitoumusvaltuuksia, joista aiheutuvat menot ajoittuvat vuoden 2022 jälkeisille vuosille.
- Koronapandemia iskee suhteellisesti eniten köyhimpien maiden köyhimpiin kansalaisiin. Kehitysmaissa kyse on terveyskriisin ohella laajasta ja merkittävästä sosioekonomisesta kriisistä, jolla on vaikutusta maiden sisäiseen vakauteen ja turvallisuuteen. Suomi varautuu myös kehitysyhteistyön kautta koronapandemian jälkihoitoon.
- Kehitysyhteistyössä panostetaan seuraaviin painopistealueisiin:
  - Naisten ja tyttöjen oikeudet ja aseman vahvistaminen, erityisesti seksuaali- ja lisääntymisterveys ja –oikeudet
  - Kehitysmaiden talous ja työpaikat, erityisesti innovaatiot sekä naisten rooli taloudessa ja naisyrittäjyys
  - Koulutus, toimivat yhteiskunnat ja demokratia, erityisesti laadukas opetus, kehitysmaiden verojärjestelmien kehittäminen, sekä demokratia- ja oikeusvaltiotuki
  - Ilmastonmuutoksen torjunta ja luonnonvarat, erityisesti vahvistaen sopeutumistoimenpiteitä hillintätoimenpiteiden rinnalla
  - Lisäksi rahoitetaan humanitaarista apua.
- Alueellisesti Suomi painottaa Afrikkaa.
- Suomen kehityspolitiikka ja -yhteistyö perustuvat kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030 ja Pariisin ilmastosopimuksen toimeenpanoon. Tämä tapahtuu tukemalla kehitysmaita

kestävän kehityksen ja ilmastotavoitteiden saavuttamisessa sekä edistämällä globaalissa toimintaympäristössä tarvittavia muutoksia.
- Vuoden 2022 talousarvioesityksessä arvioitu Suomen ilmastorahoitukseksi raportoitava osuus on noin 184 miljoonaa euroa.

Vuoden 2022 talousarvioehdotuksen kehitysyhteistyön jakauma painopistealueittain

Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahan käyttöä ja budjetointia seurataan painopisteittäin mm. vuosittaisen raportoinnin yhteydessä sekä budjetointiprosesseissa. Arvioitu painopisteittäinen jakauma vuoden 2022 talousarvioesityksestä on seuraava:

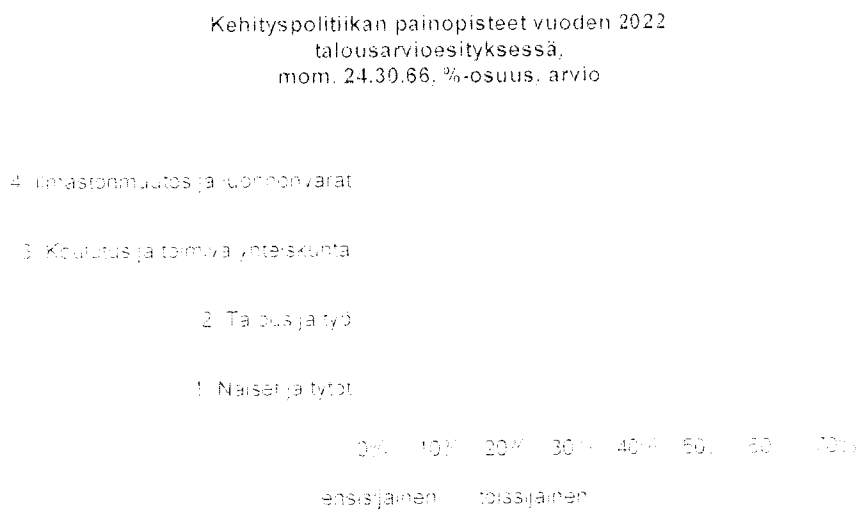

24.30.66.1 Monenkeskinen kehitysyhteistyö

Monenkeskisen kehitysyhteistyön jakosuunnitelma	euroa, arvio
YK-järjestöt	76 584 000
Maailmanpankkiryhmä	74 185 000
Alueelliset kehitysrahoituslaitokset	30 979 000
Muut monenkeskiset järjestöt	32 350 000
Jakamaton	1 642 000
Yhteensä	**215 740 000**

24.30.66.2.1 Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö

Maa- ja aluekohtaisen kehitysyhteistyön jakosuunnitelma	€, arvio
Afrikka ja Lähi-itä	108 400 000
Aasia	53 450 000
Itä-Eurooppa ja Keski-Aasia	15 240 000
Muut	9 472 000
Jakamaton	192 000
Yhteensä	**186 754 000**

24.30.67 Demokratia- ja oikeusvaltiotuki

- Momentille esitetään 3,0 milj. euron määrärahaa.
- Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen ulkoministeriön toimialaan liittyville demokratia- ja oikeusvaltiokehitystä edistäville toimijoille, kuten esim. Demo Finlandille.

24.30.88 Finnfundin pääoman korottaminen

- Momentille esitetään 10,0 milj. euroa uusien osakkeiden merkitsemiseen.
- Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

24.30.89 Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset

- Kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin ja lainoihin esitetään 129,7 milj. euroa ja 10 milj. euron sopimusvaltuuksia.
- Määrärahaa saa käyttää finanssisijoituksiin ja lainoihin osana Suomen kehitysyhteistyötä.
- Vuonna 2020 määrärahaa ja momentin myöntö- ja sopimuksentekovaltuuksia saa käyttää lainojen myöntämiseen vakuutta vaatimatta Latinalaisen Amerikan kehityspankin sijoitusyhtiö IDB Investille, Kirkon ulkomaanavun FCA Investments -vaikuttavuussijoitusrahastolle sekä Finnfundille. Finnfundin laina voidaan myöntää ehdoin, että valtio voi vaihtaa lainan Finnfundin osakkeiksi. Laina voidaan alistaa etuoikeusasemaltaan muihin Finnfundin ottamiin vieraan pääoman ehtoisiin lainoihin.
- Määräraha on tarkoitus käyttää kohteisiin, jotka kansantalouden tilinpidossa eivät lisää valtiontalouden alijäämää ja joilla on palaumaodote.
- Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.